

Я.Я. Іваноў

кандыдат філалагічных навук, Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.А. Куляшова

Ю.А. Петрушэўская

магістр філалагічных навук, Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.А. Куляшова

Eugene E. Ivanov

Candidate of Philology, Mogilev State A. Kuleshov University

Yulia A. Petrushevskaya

M.A. of Philology, Mogilev State A. Kuleshov University

Нацыянальная спецыфіка прыказкавага фонду беларускай мовы

National specifics of the Belarusian proverbial fund

Ключавыя словы: беларуская мова; прыказка; прыказкавы фонд; моўная спецыфіка; нацыянальная адметнасць; нацыянальна-моўная своеасаблівасць; нацыянальна-культурная маркіраванасць.

Key words: Belarusian language; proverb; proverbial fund; language specifics; national identity; national and language specifics; national and cultural marking.

Мэта даследавання: распрацаваць методыку вызначэння спецыфікі і нацыянальнай адметнасці прыказак, на падставе якой устанавіць і апісаць аб'ём і характар спецыфічнасці і нацыянальнай адметнасці прыказкавага фонду беларускай мовы (на матэрыяле адзінак прыказкавага складу літаратурнай мовы, прыказкавага мінімуму, асноўнага прыказкавага фонду).

Матэрыял даследавання: 1500 прыказак, атрыманых шляхам суцэльнай выбаркі (без уліку аднолькавых адзінак і фармальных варыянтаў) з існуючых тлумачальных слоўнікаў прыказак, а таксама спісаў прыказкавага мінімуму, асноўнага прыказкавага фонду беларускай мовы [Іваноў 2017: 85–105].

Метады і спосабы аналізу: апісальны метада; супастаўляльны метада; лінгвакультуралагічны аналіз; методыка выяўлення спецыфікі і нацыянальнай адметнасці прыказкавага фонду мовы.

Асноўныя вынікі даследавання. Вызначаны паняцці і прынцыпы, распрацавана методыка апісання спецыфічнасці і нацыянальнай адметнасці прыказкавага фонду мовы. Устаноўлены аб'ём і склад спецыфічна беларускіх і агульных з іншымі мовамі (інтэрнацыянальных і ўніверсальных) прыказак (у сінхранічным плане на шырокім моўным фоне). Вызначаны аб'ём і характар нацыянальна-культурнай маркіраванасці і нацыянальна-моўнай своеасаблівасці спецыфічна

беларускіх прыказак. Устаноўлены аб'ём нацыянальна адметных адзінак у складзе агульных з іншымі мовамі прыказак – лінгвакультурна асіміляваных у беларускай мове інтэрнацыянальных прыказак, лінгвакультурна маркіраваных універсальных прыказак. Дыферэнцаваны характар і вызначана ўдзельная вага нацыянальнай адметнасці функцыянальна актыўных адзінак прыказкавага фонду беларускай мовы [Іваноў 2017: 106–116; Петрушэўская 2018; Петрушэўская 2020].

Перспектывы даследавання. Вынікі даследавання будуць выкарыстаны ў вывучэнні нацыянальнай адметнасці адзінак фразеалагічнага фонду беларускай мовы, супастаўляльных даследаваннях прыказкавых адзінак беларускай мовы і іншых моў свету.

Purpose of the study: to develop a methodology for determining the specifics and national identity of proverbs, around which the volume and character of the specifics and national identity of the proverbial fund of the Belarusian language will be established and characterized (based on the proverbs of the literary language, the proverbial minimum and the main proverbial fund).

Research material: 1500 proverbs selected through a continuous sampling method (excluding the same units and formal variants) from the existing explanatory dictionaries of proverbs, as well as the lists of the proverbial minimum, the main proverbial fund of the Belarusian language [Ivanov 2017: 85–105].

Research methods: descriptive method; comparative method; linguocultural analysis; a method for describing the national specifics of the proverbial fund.

The results obtained. The concepts and principles are defined; the method of describing the specifics and national identity of the units of the proverbial fund of the language is developed. The volume and composition of specifically Belarusian and common with other languages (international and universal) proverbs (in synchronic terms against a broad foreign-language background) have been established. The volume and character of the national and cultural as well as national and language marking of specifically Belarusian proverbs are determined. The volume of national uniqueness of units common with other languages – linguoculturally assimilated international proverbs and linguoculturally marked universal proverbs in the Belarusian language – has been determined. The specific gravity and the character of the national identity of the most active in use units of the

proverbial fund of the Belarusian language are determined [Ivanov 2017: 106–116; Petrushevskaya 2018; Petrushevskaya 2020].

Research perspectives. The results of the research will be used in the further study of the national specifics of units of the Belarusian phraseological fund and in the comparative researches of the Belarusian proverbial units and proverbs in other languages.

Бібліяграфічныя спасылкі

Іваноў Я.Я. [Ivanov E.E.] Афарыстычныя адзінкі ў беларускай мове. Магілёў: МДУ імя А.А. Куляшова, 2017.

Петрушэўская Ю.А. [Petrushevskaya Yu.A.] Нацыянальная адметнасць прыказкавага фонду беларускай мовы // Учыёныя запіскі ВГУ імя П.М. Машэрава. 2018. Т. 27. С. 150–154.

Петрушэўская Ю.А. [Petrushevskaya Yu.A.] Універсальны і інтэрнацыянальны кампаненты ў парэміялагічным складзе беларускай мовы. Магілёў: МДУ імя А.А. Куляшова, 2020.